

מאיפה הגיע הסביבון? / כאן

https://youtu.be/_AAucUJHsqM

תקציר

- הסבר מקובל לסביבונים בחנוכה הוא שהילדים היהודים בתקופת החשמונאים שיחקו בהם כדי להסוות את לימוד התורה, אך מקורו של הסביבון הוא במשחק הימורים גרמני מהמאה ה-16.
- הסביבון הגרמני, המכונה "דריידל", שימש להימורים באמצעות ארבע אותיות יידיש שייצגו תוצאות שונות.
- בסוף המאה ה-19, כאשר הציונים הראשונים הגיעו לארץ ישראל, הדריידל קיבל את השם "סביבון" והאות "ש" הוחלפה ב"פ" כדי לייצג את ישראל.

אוצר מילים

משפט דוגמה	הגדרה	מילה
הוא ניסה להסוות את זהותו על ידי שימוש בשם בדוי.	להסתיר, להעלים, להפוך למשהו אחר	להסוות (verb)
המלך הוציא צווים חדשים לאזרחיו.	פקודות, הוראות, חוקים	צווים (noun)
הוא מבזבז הרבה כסף במשחקי הימורים	משחק התערבות, משחק מזל	משחק הימורים (noun)
הוא היה שם נפוץ מאוד בקרב ילדים.	שכיח, מצוי	נפוץ (adjective)
הטלפון הומצא על ידי אלכסנדר גרהם בל.	שהמציאו אותו, נוצר, נולד	הומצא (verb)
הספר נאסר לפרסום במדינות מוסלמיות.	שאסרו עליו, לא היה מותר	נאסר (verb)

שמועות (noun)	דברים שאומרים בלי הוכחה, שמועות	שמועות רבות התפשטו בעיר על המלך החדש.
---------------	---------------------------------	---------------------------------------

צפו בסרטון שבקישור [הזה](#) וסמנו את התשובה הנכונה:

ענו	שאלה מס' 1	שאלה מס' 2	שאלה מס' 3
	מה הייתה הסיבה המקורית למשחק הדריידל בגרמניה במאה ה-16?	מה הייתה משמעות האות 'ג' בדריידל?	מי המציא את השם 'סביבון'?
	1. משחק הימורים 2. חגיגת חנוכה 3. לימוד תורה 4. הנצחת גיבורי החשמונאים	1. השחקן מדלג 2. השחקן זוכה בכל הכסף 3. השחקן זוכה בחצי מהכסף 4. השחקן מוסיף מטבע לערימת הכסף	1. אליעזר בן יהודה 2. איתמר בן יהודה 3. אנטיוכוס 4. היהודים בגולה

בקצרה:

שאלה מס' 1	מה היה השינוי העיקרי שעבר הדריידל כאשר הגיע לארץ ישראל?
שאלה מס' 2	מהו ההבדל בין הסבר מקור הסביבון במגזר הדתי לבין ההסבר ההיסטורי?

שאלה מס' 3	מדוע היה חשוב ליהודים בגרמניה לשחק בדריידל בחגים ובחנוכה?

שאלות פתוחות לדיון לאחר הצפייה:

1. הסרטון מתאר איך משחק פשוט כמו סביבון עבר שינויים רבים לאורך ההיסטוריה:
 - מה אתם חושבים על השינויים שעבר הסביבון? האם הם משקפים שינויים בחברה היהודית?
 - האם יש משחקים אחרים שעברו שינויים דומים?
 - האם אתם חושבים ששינויים אלו משקפים את השינויים בחברה בכלל?

2. הסרטון מתאר את ההיסטוריה של הסביבון, משחק הימורים שהפך לסמל לחג החנוכה:
 - מה אתם חושבים על הקשר בין משחקים והיסטוריה?
 - האם משחקים יכולים לשקף את ההיסטוריה של עם?
 - האם יש משחקים אחרים שאתם מכירים שמשקפים את ההיסטוריה של עם או תרבות?

3. הסרטון מתאר איך סיפורים שונים נוצרו סביב הסביבון:

- מה אתם חושבים על חשיבות הסיפורים בהיסטוריה?
- האם סיפורים יכולים לשנות את ההיסטוריה?
- האם אתם חושבים שסיפורים יכולים להשפיע על האופן שבו אנו תופסים את העולם?

להלן תמליל הסרטון:

כאן | מאיפה הגיע הסביבון?

למה ילדים משחקים בסביבונים בחנוכה?

ההסבר המופך, בעיקר במגזר הדתי, הוא שילדים יהודים בתקופת החשמונאים שיחקו בסביבונים בכניסה למערותיהם כדי להסוות את לימוד התורה של המבוגרים, שהיה אסור על ידי היוונים בצווים של אנטיוכוס.

אנחנו לא רוצים להרוס להם את הילדות, אבל ההיסטוריה מספרת לנו שהמקור לכך הוא, למעשה, משחק הימורים שהיה נפוץ בגרמניה במאה ה-16. המשחק הגיע לבתיהם של יהודי גרמניה, שקראו לסביבון "**דריידל**". איך היו משחקים בו? כל שחקן היה שם כסף במרכז השולחן ובמהלך תורו היה מסובב את הסביבון, והתוצאה נקבעה על פי האות שעליה נחת הסביבון: לפי משמעות היידיש: **נישט** - השחקן מדלג. **גאנטס** - השחקן זוכה בכל הכסף. **האלב** - השחקן זוכה בחצי מהכסף. **שטעל אריין** - השחקן מוסיף מטבע לערימת הכסף.

היהודים שיחקו עם הדריידל בחגים ובחנוכה גם כן. חג שאינו נחשב ליום מנוחה מלא, כלומר, העברת כסף מותרת. כאשר סביבונים אלו מצאו את דרכם לקהילות יהודיות שלא דיברו יידיש, הם ניסו למצוא הסברים שונים לארבע האותיות העבריות. מכאן נולד הביטוי "נס גדול היה שם".

אך סיפורנו לא מסתיים כאן. בסוף המאה ה-19, כאשר הציונים הראשונים הגיעו לארץ ישראל, הדריידל האירופי קיבל שם עברי: סביבון, שם שהומצא על ידי בנו של אליעזר בן יהודה, איתמר, כשהיה בן חמש (או כך אומרים השמועות). כמו כן, האות "ש" הוחלפה ב"פ", כך שייצג "נס גדול היה פה", בישראל. וכך הגענו לסביבון שאנחנו מכירים היום בארץ.

